

вартісному вираженні. Порушення і виявлені через них суми збитку рекомендується оформити у вигляді протоколу порушень.

Література:

1. Савченко В.Я. Аудит : [навчальний посібник] / В. Я. Савченко. – К. : КНЕУ, 2005. – 325 с.
2. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА : Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”.
3. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА : Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» затверджено наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 бер. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
5. Гайдай Н. Методика операционной проверки денежных активов / Н. Гайдай, С. Черная // Бухгалт. учет и аудит. - 2008.- № 5.- С. 43-47; № 6. - С. 38-46.
6. Про визначення розміру збитків, заподіяних підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), нестачею чи втратою дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів і валютних цінностей: Закон України від 06.06.95 р. № 217/95-ВР // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: ЛІГА : Закон Професіонал 7.4.2 Copyright: ІАЦ „ЛІГА”.
7. Кулаковська, Л.П. Основи аудиту : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти України I-IV рівнів акредитації] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча.-К. : Каравела: Новий Світ-2000, 2002.-500 с.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК : 331.102.5

ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кулинич Л.В., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

У статті обґрунтовані складові елементи формування та використання трудового потенціалу аграрних підприємств, як основного складового економічного потенціалу держави.

In the articles reasonable component elements of forming and use of labour potential of agrarian enterprises, as basic component economic potential of the state.

Постановка проблеми. Трудовий потенціал виступаючи найважливішою складовою виробничого потенціалу аграрного сектору економіки України використовується з низькою ефективністю, а продуктивність праці має сталу тенденцію до падіння.

На сучасному етапі розвитку сільського господарства пред'являються нові вимоги до формування і використання трудового потенціалу, виникає необхідність створення дійових стимулів і механізмів активізації потенціалу особистості і суспільної праці. Протиріччя в сфері праці і зайнятості, які обумовлені недоліками у функціонуванні господарського механізму і системи управління економікою, відставанням розвитку соціальної сфери, витратами на моральне і трудове виховання, з одного боку, і виникненням ряду принципово нових проблем у сфері зайнятості – з іншого, потребують серйозної перебудови існуючих

механізмів формування і забезпечення ефективності використання трудового потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування трудового потенціалу аграрної сфери присвячена значна кількість наукових праць, як українських, так і зарубіжних вчених. Найбільш вагомими є дослідження В. Г. Андрійчука, Л. М. Анічина, Д. П. Богині, О. А. Бугуцького, В. С. Дієсперова, В. К. Горкавого, О. І. Здоровцова, В. О. Кірсанова, Т. І. Купалової, В. І. Лишиленко, В. Ф. Машенкова, И. С. Пасхавера, П. Т. Саблука, М. Ф. Соловйова, Л. І. Шепотько, К. І. Якуби та ін. Віддаючи належне напрацюванням згаданих вчених вважаємо необхідним продовження наукових пошуків щодо обґрунтування місця і ролі окремих елементів формування трудового потенціалу аграрних підприємств з огляду на сучасний стан галузі сільського господарства.

Постановка завдання. Систематизувати окремі підходи до трактування сутності категорії трудовий потенціал та визначити особливості врахування та міру впливу існуючих елементів його формування в аграрному секторі економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трудовий потенціал сільськогосподарських підприємств – це сукупна чисельність громадян працездатного віку з притаманними їм демографічними, соціальними, духовними характеристиками та якостями, які здатні та мають намір провадити трудову діяльність у межах і за допомогою існуючої у суспільстві системи відносин.

Категорія «трудовий потенціал» ввійшла до складу наукового обігу на початку 60 років 20 століття. Введення даного поняття, зумовило перегляд поглядів, стосовно необхідності та ролі людини у виробничому процесі, визнання інтелектуального та освітнього потенціалу накопиченого суспільством.

Соціальна сутність трудового потенціалу вказує на те, що він дає можливість різним соціальним групам населення, а також окремим особам самовизначитися та самозабезпечитися у суспільстві.

Щодо економічної сутності трудового потенціалу, то він виступає, як діюча робоча сила, тобто та яка створює блага (матеріальні й духовні) та, як потенційна робоча сила, тобто та яка здатна їх виробляти. Отже можна сказати, що суспільство зацікавлене в збільшенні трудового потенціалу, саме це збільшує валовий внутрішній продукт і національний дохід, і створює можливості для підвищення якості життя населення.

Так, в економічній енциклопедії зазначено, що трудовий потенціал - людські можливості, ресурси праці, найповніша та всебічна характеристика працездатного населення як продуктивної сили.

Видатні українські вчені Д. П. Богиня та О. А. Грішнова «трудовий потенціал» розглядають як інтегральну оцінку кількісних і якісних характеристик економічно активного населення. Головними компонентами трудового потенціалу вважають здоров'я, освіту, професіоналізм, моральність, вміння працювати в колективі, активність [1].

В свою чергу, Н. О. Ломовський, проаналізувавши проведені дослідження, пропонує виділяти два поняття в економічній науці, а саме «трудовий потенціал» і «потенціал трудових ресурсів». При цьому трудовий потенціал – це тільки ті члени суспільства, які можуть бути задіяні у виробництві, але на цей

час перебувають без роботи через будь-які обставини. На нашу думку, немає необхідності виділяти вище зазначені два поняття, оскільки для характеристики трудового потенціалу в понятті «потенціал» закладені можливості, тобто якісні характеристики працівника, а інша частина – «трудова» дає вже кількісні характеристики [2].

З позиції В. О. Лук'янихіна, трудовий потенціал це сукупність характеристик людини, що виникли в результаті матеріальних і духовних вкладень у неї. Погоджуючись з таким визначенням необхідно уточнити, що це не лише сукупність характеристик людини, які виникли в результаті матеріальних і духовних вкладень у неї, а й закладені з народження потенційні можливості, оскільки саме значення категорії «потенціал» це передбачає [3].

На сьогодні, серед безлічі поглядів та підходів учених-економістів не має єдності в питанні визначення та класифікації складових чинників трудового потенціалу. Однак, нинішнє демографічне і соціальне становище села доводить факт відсутності суперечностей щодо важливості таких чинників, як здоров'я населення та освіта. Тому доцільно звернути увагу саме на зазначені чинники та розглянути більш детально їхній вплив на формування трудового потенціалу.

Важливим фактором соціально-економічного розвитку держави є освіта, яка розглядається як форма інвестицій у людський капітал поряд з такими їх формами, як охорона здоров'я, міграції, пошук інформації тощо.

Освіта - це цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства, держави, що супроводжується констатацією досягнення громадянином встановлення державою освітньо-кваліфікаційних рівнів. У широкому розумінні слова «освіта» охоплює всі форми навмисного і ненавмисного впливу середовища на людину, які поряд із самоосвітою та самовихованням мають своїми результатами формування і розвиток її особистості [4].

Без відтворення та розширення освітнього потенціалу кожної людини неможливо досягти результативності всіх соціально-економічних та духовних процесів суспільства. Право на освіту гарантується Конституцією України, Законом України «Про освіту» та іншими нормативними актами України. Відповідно до Конституції в Україні обов'язковою є загальна і середня освіта. Професійна освіта є бажаною та необхідною і здійснюється на базі повної загальної середньої освіти, а також на базі освіти в обсязі основної та спеціальної школи. В Україні існують певні основні принципи освіти (рис. 1). Згідно із Законом України «Про освіту» - метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими працівниками, спеціалістами [4].

Формування освітньої складової трудового потенціалу держави здійснюється у системі професійно-освітніх закладів після одержання загальної середньої освіти.

На демографічну ситуацію в Україні суттєво впливає стан здоров'я населення, який останніми роками помітно погіршується. Здоров'я як соціальна категорія тісно пов'язана з конкретним середовищем проживання і характером діяльності людини.

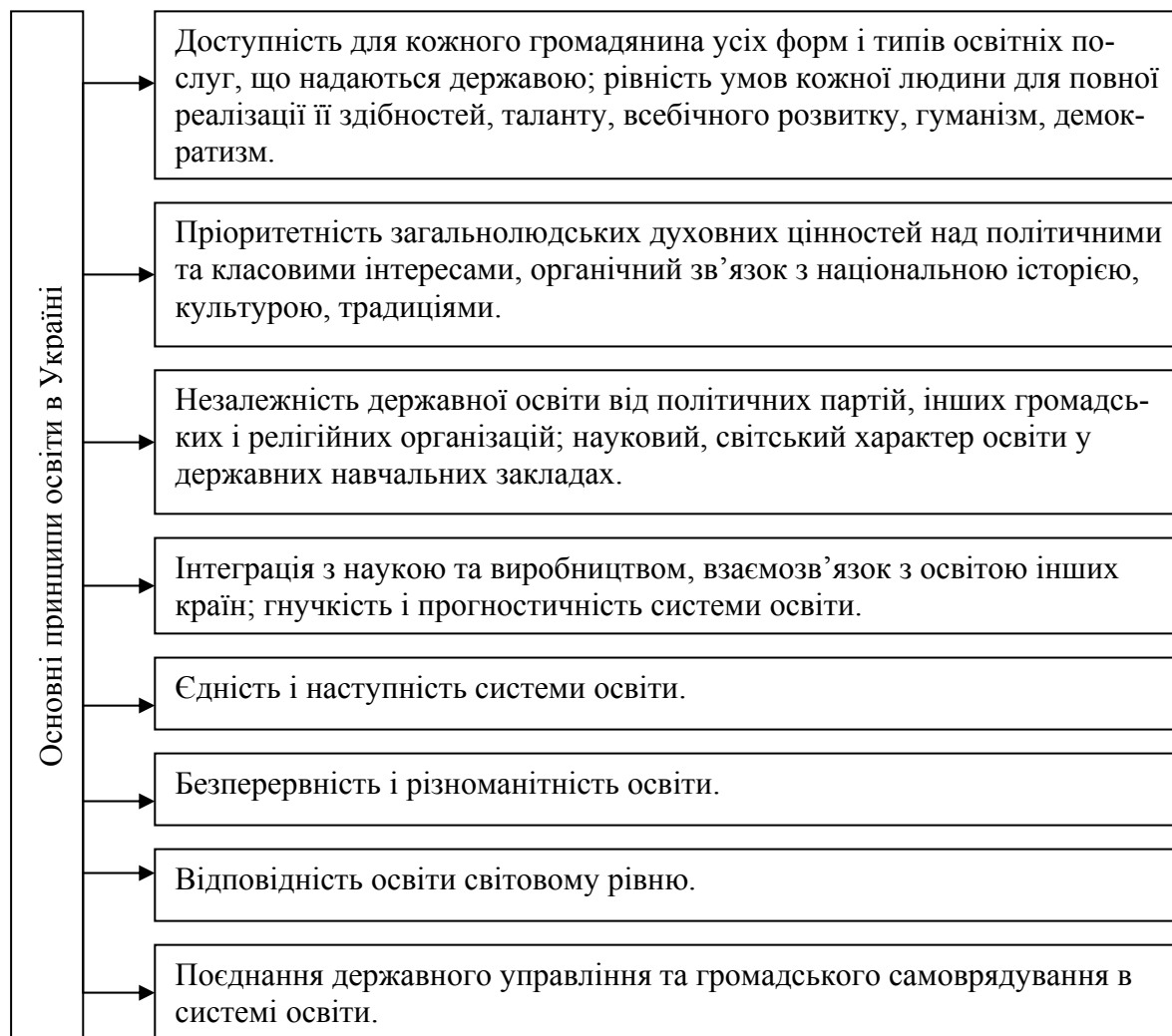

Рис. 1. Основні принципи освіти в Україні

Визнано, що приблизно 50 % здоров'я людини визначає спосіб життя. Його негативними чинниками є шкідливі звички, незбалансоване харчування, надмірне моральне і психологічне навантаження, несприятливі умови праці, малорухомість, незадовільні матеріально-побутові умови та інше. Соціальну значущість здоров'я можна оцінити через показники працездатності, інвалідності й смертності. Підвищення рівня захворюваності, інвалідності та смертності - це пряма втрата трудового потенціалу, що негативно впливає на хід розширеного відтворення. Істотне значення має стан генетичного фонду, який не менше як на 20 % визначає рівень здоров'я населення [5]. Рівень здоров'я є вирішальним чинником у визначенні працездатності людини та нації в цілому, від якої залежить успішність соціально-економічного розвитку держави. Тому вирішення цієї проблеми потребує комплексного підходу та особливої уваги з боку держави.

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене слід наголосити, що трудовий потенціал аграрних підприємств - це кількісні та якісні характеристики населення, які формуються під впливом багатьох чинників, серед яких базовими можна вважати здоров'я та рівень освіти населення. Саме розвиток цих чинників і державного управління визначають ефективність формування трудового потенціалу. В подальшому дослідження полягають у детальному вивченні та оцінці інших факторів процесу формування трудового потенціалу на ринку праці з метою підвищення ефективності людської праці.

Література:

1. Богиня Д. П. Основи економіки праці: навч. посіб. / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. – [3-тє вид.] - К. : Знання-Прес, 2002. - С. 42.
 2. Ломовський Н. О. Про сутність понять «трудоий потенціал» і «потенціал трудових ресурсів» / Н. О. Ломовський // Економіка АПК і природокористування: Вісник ХНАУ. - 2009.- № 5. - С. 298 - 299.
 3. Лук'янихін В. О. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В. О. Лук'янихін. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. - № 5. - С. 46.
 4. Закон України «Про освіту» Закони України. — К., 1996. — Т. 1. — С. 414 – 415.
 6. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова — К. : ТОВ «Знання», 2001. — 254с.
- Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.*

УДК 336.77:631.11

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лєвошко І.І., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто та проаналізовано основні проблеми кредитного забезпечення діяльності аграрних господарств. Особливість сільського господарства як галузі вимагає особливого ставлення до фінансування сільськогосподарських підприємств.

The article reviews and analyzes the key problems of credit support for agricultural farms. Credit is a powerful economic factor and an important source of capital for agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Сільське господарство є кредитомісткою галуззю, її нормальне функціонування без кредитних ресурсів у сучасних умовах практично неможливе. Це зумовлено специфікою сільського господарства: нестачею вільних фінансових коштів; високою капіталомісткістю і порівняно низькою фондівдачею; сезонністю виробництва та значною тривалістю виробничого циклу; залежністю від природокліматичних умов, що знижує гарантованість позик сільськогосподарським товаровиробникам; порівняно малими розмірами підприємств аграрного сектору, що робить їх менш конкурентоспроможними на ринку коротко- і довготермінових кредитів [1, с. 208].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначена проблематика знаходиться в центрі уваги багатьох вчених, зокрема питаннями кредитного забезпечення суб'єктів господарювання займаються В. М. Алексійчук, А. М. Білоченко, О. Є. Гудзь, Г. І. Зуб, М. Д. Корінько, А. А. Пожар, О. А. Кириченко, О. О. Лошкарьова, О. В. Зленко та інші. Проте, як показує огляд літературних джерел, є ще ряд невирішених питань, які вимагають поглибленого дослідження по темі кредитного забезпечення.

Постановка завдання. Узагальнення теоретичних та економічних засад проблем кредитування сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку з відсутністю бюджетного фінансування сільського господарства банківське кредитування стає одним із основних джерел фінансування поточних та інвестиційних проектів